

Posudek školitele na doktorandskou práci

Michaely Budiman

Nejvýznamnější toradžské rituály a jejich dnešní podoba

Praha 2008, 280 str.

Předložená práce představuje výsledek půlročního terénního výzkumu, následného zpracování materiálu a jeho zařazení do rámce dosavadního výzkumu o unikání indonézském ostrovním etniku – Toradžích. Autorka shromáždila rozsáhlý textový materiál, jehož několik aspektů v práci rozebírá. Práce je v zásadě etnologickým rozbohem, opřeným o vlastní textový soubor a o publikované výsledky dosavadních terénních výzkumů. Avšak v jistém ohledu je to práce interdisciplinárního charakteru, jejíž perspektiva je širěji zaměřena na celkový sociologický charakter toradžské společnosti a na psychologické aspekty rychlé náboženské přeměny. Zároveň sleduje proměny tradičních hodnot. Obdivuhodný je široký záběr práce – slibuje další možnosti využití pečlivě dokumentovaného textového souboru, dialogů i jazykových nahrávek pro etnolingvistické i obecně lingvistické zkoumání, což jistě nebylo prvotním záměrem autorky, ale výsledkem velmi pečlivé práce s nahrávkami. Filmová, fotografická a audio dokumentace unikátních rituálů, dialogů celou práci plasticky dokresluje, ale především archivuje pro společnost.

Úvodem musím zdůraznit, že autorka se stala nejprve obětí emocí, které často provázejí počáteční etnologický terénní výzkum. Byla natolik zaujata tématem, že se stávala bojovnicí za tradiční kulturu cizího etnika, přestože nemohla zhodnotit svobodně potřeby etnika, které „zkoumá“, a

tudíž „má ráda“. Možná to zní kriticky, avšak s podobnými problémy se potýká většina badatelů v terénu. Michaela Budiman naopak posléze prokázala svoji schopnost podstoupit od tak emočně i intelektuálně těžké práce, jako je terénní výzkum. Autorka v průběhu práce musela upustit od častého vyjadřování svých emocí – poznámek, co se dělo s její osobou, jaká byla motivace jednotlivých otázek, proč šla tam a tam, kdo byl pro ní důležitý apod. Obstála velmi dobře a pro další zkoumání je dobře připravená.

Práce je velmi jasně členěná do kapitol, které se věnují vždy určitému aspektu toradžské kultury. V přehledném úvodu (kapitola 1.1) se zmiňuje o původu obyvatelstva, geografii, historii, o jazyku a literatuře. Výrazné jsou kapitoly o tradičním náboženství a jeho rituálech (1.2., 1.3), které kontrastují s popisem přijímání křesťanství (1.2.1). Dále se popisuje interakce tradiční kultury a různých náboženství, která se na území vyskytla. Druhá kapitola již podrobně zpracovává výsledky terénní práce a srovnává podobu funerálních a svatebních rituálů v minulosti a současnosti. Kromě informativních částí jsme zprostředkovaně svědky autentických rozhovorů o tématu (pohřeb, svatba) s nejvýraznější osobností tradiční toradžské kultury s obřadníkem tominaa Tato Dena (třetí kapitola). Výsledky práce jsou přehledně shrnuty ve čtvrté kapitole (Závěr).

Práce je vynikajícím způsobem proložena živými dialogy, které jsou průběžně i následně komentovány a zasazovány do širšího kontextu dané kultury, což spadá částečně do oboru etnografie komunikace, ale i do sociologické oblasti. V příloze jsou rozhovory navíc přepsány v indonéském jazyce, což umožňuje kontrolu správného překladu a další

možné zkoumání. Slovník používaných výrazů v indonézštině a toradžtině pomáhá lepší srozumitelnosti textu.

Celkově je práce zpracována s velikou pečlivostí, s důrazem na funerální a svatební obřad, avšak s jistým nadhledem a schopností vidět vnitřní souvislosti sociální i psychologické. Informativní charakter mnohých kapitol neruší výsledky terénní práce. Další výzkum může navazovat nejen v oblasti lingvistiky, ale také v oblasti etnokulturní interpretace myšlenkového světa Toradžů. V tomto směru autorka dokázala schopnost integrace mnoha disciplín.

Předložená práce prozrazuje hluboce zažitou znalost indonéskeho jazyka a jeho kulturního prostředí, způsobu jeho využívání v komunikačním kontextu a schopnost autorky systematicky a srozumitelně zpracovat jednu stránku nashromážděného jazykového materiálu.

Práci hodnotím jako výbornou právě pro její originalitu a pečlivost zpracování a doporučuji ji neprodleně vydat, nejlépe v anglickém překladu. Práci doporučuji k obhajobě jako podklad pro udělení příslušného akademického titulu.

V Ulaanbaataru 20.7.2008

PhDr. Alena Oberfalzerová, Ph.D.